

Model dle Royové

Koncepční model Royové neboli také **adaptační model** je model založen na schopnostech člověka adaptovat se na **změněné životní podmínky**.

Callista Royová

(***14.10. 1939**, Los Angeles, USA)

Callista Royová je americká jeptiška, ošetrovatelka, profesorka a **autorka adaptačního modelu ošetrovatelství**. Je členkou Americké akademie věd, osobností Ameriky, členka NANDA a světové organizace žen.

Adaptační model ošetrovatelství

Kvůli uchování si vlastní integrity a homeostázy musí člověk neustále reagovat na změny organismu či okolí prostřednictvím vrozených i získaných mechanismů.

Dle Royové se považuje za cíl ošetrovatelství pomáhání člověku posilovat jeho zdraví podporou adaptace na **zevní i vnitřní stimuly**.

Druhy stimulů ovlivňující adaptační reakci

- **Stimuly hlavní**
  - lokální, ohniskový
  - jedinec zde reaguje okamžitě
  - např. narození, zlomenina
- **Stimuly situační, kontextuální**
  - vyplývají ze současné doby a z prostředí
- **Stimuly osobnostní, reziduální**
  - zahrnují názory, povahové rysy či postoje

Při kombinaci stimulů je vyvolána **pozitivní** nebo **negativní adaptační reakce**, která vede k určitému chování a to poté k adaptaci či maladaptaci.

Role sestry při adaptačním modelu

Sestra se při aplikování adaptačního modelu zaměřuje celkem na 4 oblasti:

1. **Fyziologické potřeby** - např. aktivita, výživa, odpočinek, atd.
2. **Sebepojetí** - soubor vlastností, které člověk připisuje sám sobě.
3. **Sociální role** - primární (věk, pohlaví) a sekundární (spojeno s životním obdobím - rodič, lékař, pacient, atd.)
4. **Vzájemná závislost** - rovnováha mezi souhlasem či nesouhlasem, může být pozitivní či negativní

Adaptační syndrom

Adaptace probíhá dle určitého algoritmu - tj. adaptační syndrom. Probíhá v různých fázích a vyúsťuje buď do **aktivní adaptace** či **maladaptace**.

Fáze:

1. **Poplachová reakce** - tj. bezradnost či hledání jistoty a bezpečí
2. **Fáze aktivní adaptace** - tj. stabilizace, rovnováha a uklidnění
3. **Fáze vyčerpání** - tj. vyčerpání rezerv organismu a následného zhoršená zdravotního stavu

Využití v praxi

Royová využívá celkem 6 fází ošetrovatelského procesu, namísto původních 5-ti. Fáze:

1. **Posouzení chování pacienta**
2. **Posouzení působících podnětů**
3. **Stanovení ošetrovatelské diagnózy**
4. **Stanovení cílů**
5. **Ošetrovatelské intervence**
6. **Vyhodnocení**

Východiskem modelu dle Royové je stres. **Výsledkem** adaptace je **účinné** a **neúčinné chování**. Ošetrovatelství zasahuje pouze při neúčinném chování.

Odkazy

Související články

Ošetrovatelský proces

Použitá literatura

- ENDLICHEROVÁ, Jana. *Ošetrovatelské modely* [přednáška k předmětu Dovednosti v porodní asistenci 1, obor Porodní asistence, 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova]. Praha. 2019.

Zdroje

- DOLANOVÁ, DANA,. *Ošetrovatelský model dle Royové a jeho využití v praxi (Adaptační model)* [online]. Masarykova univerzita, ©2010. Poslední revize 2010, [cit. 2019-01-03]. <https://is.muni.cz/el/1411/jaro2010/BDOS0222/um/Osetrovatelsky_model_dle_Royove_a_jeho_vyuziti_v.pdf>.